

[Aage Fogh.]

det vistnok på tide, at de landbrugsministerielle udvalg i den form, vi har kendt dem indtil nu, bringes til ophør. Det skal jeg kun udtale min tilfredshed over.

Jeg har i lang tid været betænkelig ved den form, dette arbejde har antaget. Jeg er i høj grad tilfreds med, at der nu findes en udvej, sådan at rigsdagen ikke gennem den bemyndigelse, den har afgivet, får noget medansvar for det, der foregår. Når landbruget har fundet den form, hvorunder det kan afsætte sine egne varer, ser jeg det ikke som min opgave at være med til at konfirmere de vedtægter, der vedtages.

Men der er en ting, jeg gerne vil gøre opmærksom på i denne forbindelse. Jeg vil finde det rimeligt, at friheden til at vælge, om man vil være medlem af det nye udvalg eller ej, ikke bør begrænses af penge. § 1 — er det vist — i den gamle eksportlov siger, at de midler, der måtte være opsparet, kan anvendes til forskellige formål, når de godkendes af husmandsforeningerne, landbrugsrådet og ministeriet, og selvfølgelig kan husmandsforeningerne og landbrugsrådet uden ansvar overfor os give anvisning på anvendelsen af penge, til hvilke formål der passer dem. Men overfor den højtærede minister vil jeg gerne gøre den bemærkning, at når ministeriet i dette tilfælde giver tilslutning til, at de ca. 90 mill. kr. overføres i den nye pulje, giver jeg ikke ret meget for den frihed, der indføres i vedtægterne med hensyn til at melde sig eller ikke melde sig, som det passer en, enten det nu er mejerier eller eksportører, det drejer sig om, for når mejerierne på forhånd får at vide, at hvis de ikke melder sig til det nye udvalg, går de glip af deres andel af de 90 mill. kr. eller med runde tal 15 kr. pr. ko, lægger man en sådan klemme på friheden, at den bliver illusorisk.

Derfor vil jeg til slut gøre den højtærede landbrugsminister opmærksom på, at jeg vil finde det rimeligt, om ministeren sammen med smør- og osteeksportudvalget prøver på at finde en form, hvorunder der virkelig kunne blive valgfrihed for mejerierne med hensyn til at deltage i den nye sammenslutning, og således at de mejerier, der ikke ville deltage, kunne få deres penge stillet til rådighed. Formen kunne man nok finde i praksis, det drejer sig om ca. 60 kr. pr. ko. Hvis det kunne gennemføres, ser jeg med fortrøstning, at landbrugsorganisationerne og andelsorganisationerne selv overtager handelen med deres produkter, og jeg er forøvrigt overbevist om, at hvis der virkelig var frihed på dette område eller mulighed

for frihed, vil det fremtidig forme sig sådan, at de private eksportører i den udstrækning, de er dygtige til, nok skulle være med i det spil, og den friske luft, der derved ville komme i konkurrencen mellem andelsforetagenderne og de private eksportører, er det, vi skal stile efter, for det giver de bedste muligheder for afsætning i den kommende tid.

Tholstrup: I det store og hele er vi enige med det ærede medlem hr. Aksel Møller om problemet erhvervsfrihed eller ej, og vi er enige med det ærede medlem hr. Aage Fogh i hans betragtninger. Men det er også et problem, om ejendomsret skal være betinget af et medlemskab af en organisation. Når vi denne gang går med til at forlænge en lov, som forlængst burde være ophævet, skyldes det, at de organer eller organisationer, som landbrugsministeriet benyttede i sin planøkonomi, nu ønsker at fortsætte planøkonomien på egen hånd som et stort privat varedirektorat, der ikke på noget punkt står tilbage for det socialistiske, ja, måske endda kommer op i nærheden af de statstruster, som man ser i østeuropæiske lande, der påtager sig at sælge samtlige produkter af statens fremkomster. Her har vi igen et eksempel på et misbrug af erhvervsfrihed, nemlig trust- og monopoldannelse, og det vil vi selvfølgelig modarbejde. Skade, at vi ikke allerede har fået en antitrustlov.

Landbrugsministeren er ikke helt uden skyld i denne trustdannelse, idet den højtærede minister har tilladt denne pulje at vokse udover alle grænser. Puljen var tænkt som en reguleringskonto og skulle derfor stort set have været udbetalt til landmændene for de leverancer, som har fundet sted, idet pengene i realiteten er en tilbageholdt del af udbyttet. Det er derfor en urimelighed, at lovbestemmelsen om, hvem der skal afgøre, hvilke landbrugsfaglige formål puljerne eller puljeresterne skal bruges til, benyttes med hensyn til dette beløb. Det, der var tænkt som overskud, var beløb af en helt anden størrelsesorden, hvis anvendelse var begrænset til f. eks. forsøgsarbejde, oplysningsformål el. lign., kort sagt, som der står i loven, landbrugsfaglige formål, men som sandelig ikke var tænkt anvendt som driftskapital for en kæmpetrust med bureaukratisk tvangsstyre af store dele af landbrugseksporten eller landbrugsproduktionen. Kunne man så endda tro på, at det ville blive til fordel og gavn for landbruget, men det kan ingen mennesker, som vil tænke sig en smule om, tro på. I så fald havde det dog haft en vis formildende klang over sig,